

## ปลุสัตว์เตือนภัย โดย สำนักงานปลุสัตว์จังหวัดกาฬสินธุ์



### โรค PRRS ติดต่อกันในสุกร (Porcine Reproductive and Respiratory Syndrome)

เป็นโรคที่ทำให้เกิดกลุ่มอาการของโรคในระบบสืบพันธุ์ และทางเดินหายใจในสุกรที่เกิดจากเชื้อไวรัสในตระกูล Arteriviridae เชื้อไวรัสสามารถขับออกมาจากร่างกายของสุกรป่วยทางอุจจาระ ปัสสาวะ ลมหายใจ และน้ำเชื้อ ซึ่งสามารถติดต่อหรือแพร่ไปยังสุกรตัวอื่นๆ ได้โดยการกินหรือการสัมผัสโดยตรง เช่น การดม การเลีย หรือการผสมพันธุ์ นอกจากนี้ยังสามารถติดต่อทางระบบทางเดินหายใจหรือผ่านวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือ, เครื่องใช้ภายในฟาร์มที่ปนเปื้อนเชื้อไวรัส

### อาการ

โดยลำพังเชื้อไวรัสพี อาร์ อาร์เอส เพียงอย่างเดียวไม่สามารถทำให้สุกรแสดงอาการให้เห็นอย่างเด่นชัด แต่ต้องอาศัยปัจจัยอื่นๆ มาประกอบกัน จึงทำให้แสดงอาการของโรคได้ อาการและความรุนแรงของโรคขึ้นอยู่กับชนิดของเชื้อไวรัส การจัดการดูแลสุขภาพสัตว์ความสะอาดในฟาร์ม การถ่ายเทอากาศภายในโรงเรือน และสุขภาพของสุกรในฝูง เมื่อมีการติดเชื้อไวรัสพี อาร์ อาร์ เอส ครั้งแรกในฝูงเชื้อจะแพร่ระบาดไปอย่างรวดเร็วสุกรจะมีไข้สูงนอนสุมกันตัวแดงไม่กินอาหาร สุกรพันธุ์จะแท้งมีลูกตายแรกคลอด หรืออ่อนแอ อาจจะมีปัญหาเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ หรือท้องเสียขึ้นอยู่กับภาวะโรคที่แทรกซ้อน เชื้อไวรัสที่แพร่ระบาดในฟาร์มนี้จะกระตุ้นให้สุกรส่วนใหญ่สร้างภูมิคุ้มกัน หลังจากนั้นเชื้อจะแพร่ระบาดในฟาร์มอย่างช้าๆ การสูญเสียจะไม่รุนแรงส่วนใหญ่สร้างภูมิคุ้มกัน หลังจากนั้น เชื้อจะแพร่ระบาดในฟาร์มอย่างช้าๆ การสูญเสียจะไม่รุนแรงส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะแอบแฝง เช่น ผลผลิตต่ำ หรือ มีการติดเชื้อแทรกซ้อนจากแบคทีเรียหรือไวรัสตัวอื่นๆ ซึ่งปัญหาที่พบหลังจากที่ผ่านการระบาดครั้งแรกก็คือ ปัญหาในระบบทางเดินหายใจในสุกรหย่านม เนื่องจากภูมิคุ้มกันโรคที่ได้รับถ่ายทอดจากแม่ลดลง

### การวินิจฉัยโรค

การวินิจฉัยโรคโดยการตรวจหาภูมิคุ้มกันโรคต่อเชื้อพี อาร์ อาร์ เอส และการตรวจแยกพิสูจน์เชื้อ โดยการเก็บตัวอย่างซีรัมจากแม่สุกรที่แท้งลูก สุกรที่แท้งหรือตายแรกคลอด ซีรัมของลูกสุกรป่วยหรืออวัยวะ เช่น ต่อม น้ำเหลือง ทอนซิล ม้าม ปอด หรือส่งทั้งตัว โดยแช่เย็นในกระติกน้ำแข็ง และนำส่งทันที ถ้าไม่สามารถส่งตรวจได้ในวันนี้ให้เก็บแช่ช่องแข็งและควรส่งตรวจภายใน 3 วัน โดยส่งตรวจได้ที่ห้องปฏิบัติการที่รับผิดชอบพื้นที่

### การติดต่อ

เชื้อไวรัสจะถูกขับออกมาจากร่างกายของสุกรป่วย ทางอุจจาระ ปัสสาวะ ลมหายใจ และน้ำเชื้อ และติดต่อไปยังสุกรตัวอื่นโดยการกิน หรือการสัมผัสโดยตรง เช่น การดม การเลีย หรือการผสมพันธุ์ นอกจากนี้ยังสามารถติดต่อผ่านอากาศที่หายใจ หรือผ่านวัสดุ อุปกรณ์และเครื่องใช้ต่างๆ ภายในฟาร์มที่ปนเปื้อนเชื้อไวรัส

เชื้อไวรัสสามารถแพร่ระบาดจากฟาร์มหนึ่งไปยังอีกฟาร์มหนึ่งได้โดยการเคลื่อนย้ายสุกรป่วย หรือสุกรที่เป็นพาหะของโรคเข้ามารวมฝูง โดยทั่วไปพบว่าเชื้อไวรัสที่ ถูกขับออกจากร่างกายสุกรป่วย สามารถแพร่กระจายจากจุดเกิดโรคไปในอากาศได้ไกลถึงรัศมี ๓ กิโลเมตร และหากมีองค์ประกอบของแรงลมเข้ามาเกี่ยวข้อง อาจทำให้โรคแพร่กระจายได้ไกลขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่าโรคสามารถแพร่ระบาดผ่านทางน้ำเชื้อของพ่อพันธุ์ ไปยังฟาร์มอื่นๆ ได้ โดยเฉพาะการผสมเทียม หรือแพร่เชื้อ ผ่านวัสดุ อุปกรณ์ หรือยานพาหนะ ที่ปนเปื้อนเชื้อไวรัส รวมทั้งนก หนู หรือบุคคลากรจากฟาร์มหนึ่งไปอีกฟาร์มหนึ่ง ส่วนการแพร่เชื้อไวรัสผ่านเนื้อสุกรหรือผลิตภัณฑ์จากเนื้อสุกรยังไม่เป็นที่ชัดเจน

## **การรักษา**

เนื่องจากโรคพี อาร์ อาร์ เอส มีสาเหตุจากเชื้อไวรัสจึงยังไม่มียารักษาโดยเฉพาะ การรักษาสุกรที่ป่วยโรคนี้นี้ จึงเป็นการรักษาตามอาการป่วย และการบำรุงร่างกายสัตว์ป่วย เช่น การให้สารเกลือแร่ วิตามิน การเปลี่ยนสูตรอาหารที่ให้พลังงานสูง และให้ยาปฏิชีวนะ เพื่อป้องกันการติดเชื้อแทรกซ้อน ซึ่งอาจให้โดยการฉีดผสมน้ำ หรือผสมอาหาร

## **การป้องกันโรค**

1. สุกรที่จะนำเข้ามาทดแทนในฝูง ควรมาจากแหล่งที่ปลอดเชื้อไวรัสพี อาร์ อาร์ เอส
  2. ก่อนจะนำสุกรใหม่เข้ามารวมฝูง ควรทำการกักกันอย่างน้อย 2 ชั้นตอน คือ กักที่ต้นทางก่อนการเคลื่อนย้าย และกักที่ปลายทางก่อนนำเข้ารวมฝูง ซึ่งระหว่างที่กักควรสุ่มตรวจหาโรคโดยวิธีทางซีรัมวิทยาด้วย
  3. จำกัดและควบคุมการเข้าออกฟาร์ม โดยอาจให้มีการเปลี่ยนเสื้อผ้า หรือพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อก่อนเข้าฟาร์ม
  4. ไม่ให้รถขนอาหารเข้าไปในสถานที่เลี้ยงสุกร
  5. ไม่เข้าไปดูหรือสัมผัสกับสุกรฝูงที่แสดงอาการป่วย
  6. ปัจจุบันวัคซีนสำหรับป้องกันโรคพี อาร์ อาร์ เอส ที่มีอยู่ ยังมีข้อจำกัดในการใช้อยู่หลายประการซึ่งเกษตรกรควรคำนึงถึงดังนี้
    - 6.1 ราคาแพง ดังนั้นควรคำนึงถึงความคุ้มค่า โดยเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการทำวัคซีน เพราะโรคนี้นี้หากมีการจัดการที่ดี จะไม่ทำให้เกิดอาการที่รุนแรง
    - 6.2 ชนิดของเชื้อที่นำมาทำวัคซีน หากไม่ใช่เชื้อชนิดเดียวกัน หรือใกล้เคียงกับชนิดที่ทำให้เกิดโรคในฟาร์มจะให้ภูมิคุ้มกันโรคที่ไม่ดี
    - 6.3 ภูมิคุ้มกันที่เกิดขึ้นและตรวจพบจากซีรัมไม่สามารถแยกได้ว่าเกิดจากวัคซีนหรือการติดเชื้อ
    - 6.4 วัคซีนที่ผลิตจากเนื้อเชื้อที่ไม่บริสุทธิ์ อาจนำโรคอื่นๆ ติดมาถึงสุกรได้
    - 6.5 การใช้วัคซีนเป็นเชื้อไวรัสสามารถผ่านออกมาทางน้ำเชื้อได้เป็นเวลานาน และอาจมีผลให้ตัวสุกมีรูปร่างผิดปกติและเคลื่อนไหวช้าลง นอกจากนี้ในสุกรอ้วนท้อง อาจผ่านรกไปถึงลูกอ่อนทำให้เกิดการติดเชื้อในลูกอ่อนได้
- หากพบเห็นสุกรป่วยให้รีบแจ้งเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อำเภอในพื้นที่ หรือเบอร์โทรศัพท์ Call center 085-660 9906

## อาการของโรค

ภาพที่ 1 อาการทางคลินิกของ สุกรแม่พันธุ์ และสุกรสาว



ภาพที่ 2 อาการทางคลินิกของสุกรขุน

